

Հ Ա Կ Ո Ր Կ Ո Ջ Ո Յ Ա Ն

(Մենդյան 75-ամյակի առիվ)

Հակոբ Կոջոյանը ծնվել է Ախալցխայում. 1883 թվականին, Կարինից գաղթած հմուտ ոսկերիչ արվեստագետ Կարապետ Կոջոյանի ընտանիքում: Նա աչք է բացել հայեցի արվեստի մթնոլորտում, երակների մեջ իսկ ունենալով այդ արվեստը:

Հաղիվ տասնհինգամյա, Հակոբ Կոջոյանը ծնողների հետ տեղափոխվում է Վլադիկավկազ (այժմ Օրջոնիկիձե), որտեղ պատանի արվեստագետը կազմակերպում է իր կիրառական, փորագրական և նկարչական աշխատանքների անդրանիկ ցուցահանդեսը՝ շրջապատի գեղեցիկ բնութայունը պատկերող բազմաթիվ գործերիկ էտյուդներով:

Հ. Կոջոյանի առաջին ուսուցիչներն են եղել հայրը և երկու եղբայրները: Մտղները սակայն օժտված պատանուն մղում էին դեպի արհեստ՝ ոսկերչությունը: Հարազատները այդ մտեցումը այնքան էլ չէր ոգևորում ապագա մեծ նկարչին: Սոսկ փորագրությունը, մետաղների կամ փայտի վրա, նրա համար արվեստի մի երեսն էր միայն, համեմատած գույների կախարդանքին, որի թելերի ծայրերը բունել արդեն սովորել էր պատանին: Վլադիկավկազը, իր ուսուցիչները իրենց կարիքին ուղի էին արվեստագետ պա-

տանու հոգուն: Զարթնող արվեստագետին պարզ էր, որ իր լեռնային նեղ լուսամուտից չէր կարող ընկալել մեծ աշխարհի իրական արվեստը:

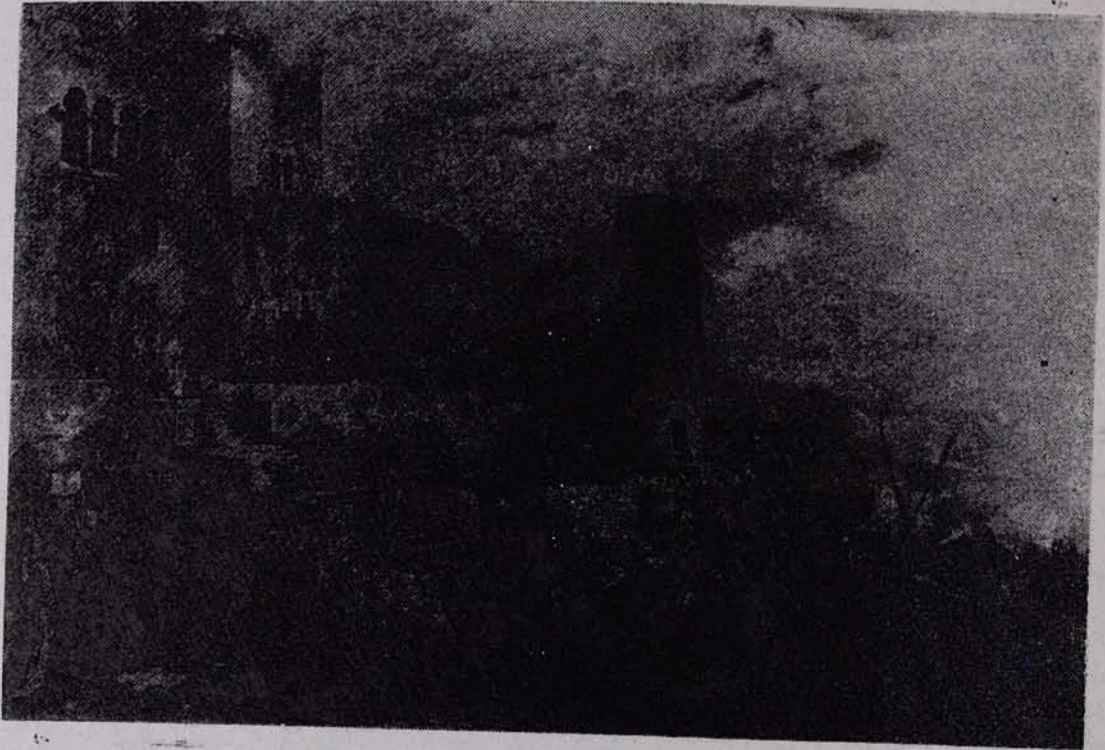
Առաջին հանգրվանը Մոսկվան եղավ: Հ. Կոչոյանը միաժամանակ սովորում է փորագրություն (Պրուսովի մոտ) և նկարչություն՝ ամենամոտ բարեկամներ ունենալով ժամանակի լավագույն ուսուցիչներին:

Երկրորդ հանգրվանը Մյունխենն է: Մոտ երկու տարի Կոչոյանը սովորում է հայտնի բանանկարիչ Ա. Աժբեյի մոտ, հետո փոխադրվում Մյունխենի Գեղարվեստից ակադեմիան, որն ավարտում է 1907 թվականին:

Հայրենիք դարձի ճանապարհին Կոչոյանը շեղվում է դեպի Փարիզ: Հայտնի օֆորտիստ

հարստացնելու իր գիտելիքները ևս մի փայլուն արվեստի նվաճումներով: Նա տվեց պարսկական թեմաներով նկարների մի շարք, ինչպիսիք են՝ «Չախսանա», «Շախսեվախս», «Փողոց Թավրիզում» և այլն: Այդ նկարները ունեն տիպիկ արևելյան կոլորիտ, հետաքրքիր թեմաներ, գույնի կենդանություն և հագեցվածություն ու մանավանդ վարպետ ընդհանրացումներ՝ ժողովրդական կյանքի և բնության:

1924 թվականից Հ. Կոչոյանը հաստատվել է Երևանում:

ՍԱՍՈՒՆՑԻ ԳԱՎԹԻ ԾՆՈՒՆԴԸ

(1947 թ.)

էրգար Շահենի միջոցով նա ծանոթանում է ֆրանսիացի անվանի նկարիչների հետ, ուսումնասիրում համաշխարհային գեղարվեստի գանձերի նմուշները, հետևում ժամանակի արվեստին:

1920—1923 թվականներին Հ. Կոչոյանը գտնվել է Իրանում, Այդ առիթ է տվել արվեստագետին մոտիկից ծանոթանալու պարսիկ ժողովրդի ստեղծագործություններին,

Միայն սովետական կարգերը հնարավորություն ընձեռեցին Հ. Կոչոյանին լիովին նվիրվելու իր նախասիրած գործին՝ արվեստին: Այսօր՝ ավելի քան կես դարի վրա տարածվող նրա ստեղծագործությունը հոսում է նրա նկարներից, քանդակներից, գրքերի պատկերազարդումներից:

Հ. Կոչոյանը հանդիսացավ սովետահայ կերպարվեստի լավագույն մշակներից մեկը:

Նրա արվեստանոցից, ուսուցչական ամբիո-
նից բազմաթիվ արվեստագետներ ստացել և
ստանում են իրենց ուղղութունը և ներշնչ-
ւումը:

75-ամյա պատկանելի տարիքում, երբ
մարմնական տվյալները արդեն սկսել են
դավաճանել մեծ վարպետին (նա հազիվ է
տեսնում), այնուամենայնիվ նա անդուլ աշ-
խատում է: Ստեղծագործական ավլունով
լեցուն է նրա հոգին: Դեռ անցյալ տարի ա-
վարտեց իր ծավալուն մեկ նկարը՝ «Սասուն-
ցի Դավիթ»-ը:

2. Կոջոյանը մեծատաղանդ և բազմակող-
մանի արվեստագետ է:

Զարմանալիորեն լայն է նրա նկարչա-
կան ստեղծագործությունների դիապազոնը՝
պատմական, կենցաղային, ռազմական,
բնականար, դիմանկար, նատյուրմորտ: 2. Կո-
ջոյանը նկարել է գլխավորապես հայրենի
բնությունը և այդ բնության ֆոնի վրա՝ իր
ժողովրդի պատմական կամ այժմյան կյան-
քը: Նրա կտավներից աչքառու են՝ «Պարոնի
պալատ»-ը, «Գլխի նկարումը արարեն-
բից»: «Կոմունիստների զնդակահարումը
Տաթևում» (1930 թ.) նկարը իր դրամատի-
կական բովանդակությամբ և հաջող կա-
ռույցով դիտողին հաղթանակի վստահու-
թյուն է ներշնչում: «Բերքի տոնը» նկարում
լույսով ու բերկրանքով է խաչտում մերօրյա
կոլտնտեսականի երջանիկ կյանքը: «Սասուն-
ցի Դավիթը» (1958 թ.) և «Սասունցի Դավիթի
մտնոցը» հերոսական հերթափոխյին բովան-
դակությամբ լավագույն հաջողված կտավնե-
րն: Սասունցի Դավիթը նրա նախասիրած հե-
րոսն է:

Նուրբ ու ճաշակավոր են Կոջոյանի փայ-
տի վրա կատարած փորագրությունները:
Դրանցից ուշագրավներն են, իրենց արվես-
տով և բովանդակությամբ, «Կարմիր բանա-
կայինների մուտքը Կարճևան» և «Չորա-
գյուղը Զանգվի ափին»: Առաջինը մի գեղեցիկ
այլարանություն է — մթնշաղում թաղված

գյուղ, որի վերևում ծագում է մանուկ արե-
վը — Կարմիր Բանակայինների անցքը գյու-
ղից, իրենց ազատությունը ողջունող գյու-
ղացիների միջով:

2. Կոջոյանի սիրած ժանրերից մեկն է նաև
գրքերի պատկերազարդումը, իսկ դրանցից՝
հեքիաթայինը: Նա անդուգական տաղանդով
նկարազարդել է հայ և օտար հեղինակների
գրքերը, ինչպես Սայաթ-Նովայի տաղերի ժո-
ղովածուն, Ե. Զարինցի «Գիրք ճանապար-
հի»-ն, Ն. Զարյանի «Արա գեղեցիկ»-ը, Վար-
դան Այգեկցու «Աղվեսագիրք»-ը, «Սասունցի
Դավիթ» էպոսը, «Հաղարան բլրուկ»-ը, Մ.
Գորկու «Աղբիկն ու մահը» և այլն:

Ինչ թեմա էլ ընտրել է տաղանդավոր նկա-
րիչը՝ նա միշտ էլ կարողացել է ապրել իր
ստեղծագործությամբ, գրավել, հուզել դե-
տողին, վարակել իր հույզերի, որոնումների
արտակարգ անմիջականությամբ, բնակա-
նությամբ: Կոջոյանի կտավները կարծես
գույներով ու գծերով կազմված, ամենաբազ-
մազան մտահղացումներով և դրանց զուսպ
ու ճիշտ վերլուծումով, հարուստ մի աշխարհ
լինեն, կախարդական վրձինով կյանքի կոշ-
ված, բայց վերին աստիճանի բնական:

Մերունազարդ է Կոջոյանը միայն մարմ-
նով, նրա ստեղծագործող տաղանդը ո՛չ ձե-
րանալ և ո՛չ էլ մեր կյանքից ետ մնալ գի-
տե: Նա միշտ առույգ, միշտ կենսախիռը,
միշտ իր գործի ու ժողովրդի նկատմամբ
հավատով ու պատասխանատվությամբ տո-
գորված և ստեղծագործական ավլունով լի
ստեղծագործող է:

2. Կոջոյանի արվեստը լուրջ ներդրում է
սովետական արվեստի պատմության դան-
ձարանում:

Մեծ արվեստագետը արժանացել է ամե-
նաբարձր զնահատականների և կոչումների.
նա ՍՍՌՄ-ի և Հայաստանի վաստակավոր և
ժողովրդական նկարիչ է ու ՍՍՌՄ-ի Գեղար-
վեստների ակադեմիայի անդամ:

Թանկագին հորեյլարին երկար կյանք ենք
ցանկանում:

